

Fra en rekognosering sommeren 2016

Det naturlige terrenget mellom Lågen og jernbanen ble borte med anlegg av ny E134. Før sprengningsarbeidet startet gjorde jeg en undersøkelse av området. I den ulendte og bratte skråningen kom jeg over ei mulig hustuft og en del av en gammel vei.

Dette var funn jeg var ukjent med, og ga grunnlag for undring.

Før sprengningsarbeidet startet i fm. ny E134 i området fra rundkjøringen ved tunell utgangene og ut til Bølgen, gjorde jeg en rekognosering i terrenget opp mot jernbanen. Dette var et bratt og vanskelig tilgjengelig område. Jeg har ikke gått over dette området tidligere. Av funn som kan være av interesse var en oppsamling av stein som kan være etter ei hustuft (indikert på løkkekartet over Tislegård). På høyde med hustuften var det en tydelig veitrasé som gikk sydover i terrenget. Traséen var opparbeidet. En terrengmodell viser tydelig traséen fra nordenden av Gomsrud Terrasse og nordover mot en jernbaneundergang som er merket på kartet.

Jeg regner med at området er upåvirket av arbeidet med E134, slik at det vil være tilgjengelig til våren når snøen er borte.

Hva har hensikten med veien ha vært?

Ut fra beskrivelse av veien til Sandsvær i 1874, ser denne veitraseen ut til å ha hatt en bedre standard enn hva som har vært vanlig før 1874.

Som utgangspunkt har jeg fire antagelser:

1. Standarden på veien
2. Nærhet til jernbane
3. Ligger nær hustuft
4. Del av en oldtidsvei

1. Standarden på veien indikerer at den ikke er gammel. Neppe like gammel som den gamle veien fra Sandsvær slik den ble beskrevet i 1874.

2. Nærhet til jernbane gir to muligheter, enten vei ved anleggelse av bane, eller en tidlig alternativ trasse for banelegeme.

3. Gomsrud terrasse ligger på det som tidligere var Kolstad jordeiendom (løkke 44 under Tislegård). Veien synes å gå ut herfra. Veitraséen kan ha vært en forbindelse med en av de gamle plassene som lå under jordeiendommen.

Hustuften som er avfotografert ligger på det som var løkke nr. 4b, og som før 1857 var eiet av Tismandsen. I 1870 ble det gitt grunn til bygging av jernbane fra eiendommen. Beskrivelsen i panteregistret gir ikke informasjon om «paastaanede Huse» på løkke 4b. Panteregistret er oppført 1857 og kartet som indikerer hustuft er fra 1829.

4. På 1980-tallet ble det hevdet at på 8 – 900-tallet gikk det et gammelt veifar mellom Vestlandet og Skiringssal ved Larvik. Det ble da påstått at denne Oldtidsveien skulle ha gått på østsiden av Lågen fra dagens byområde og sydover mot Vestfold.

Ca.200 m nord for «Bølgen» var terrenget fra gammelt av sperret av en massiv bergknaus som stupte rett i Lågen. Her har det hverken vært plass til kløv- eller ridevei. Denne hindringen fantes helt til tidlig på 1600-tallet.

Det blir naturlig å fundere på om veitraséen oppe ved dagens jernbaneskiner kan ha vært en del av Oldtidsveien. I så fall har den unngått bergknausen nede ved Lågen.

Konklusjon:

For meg er det åpenbart at veien ble laget i forbindelse med anlegg av jernbanen i 1870. Veien fungerte som arbeidsvei og ble brukt under anleggsfasen for å transportere materialer og arbeidere til og fra anleggsområdet. Det er lite trolig at det har vært opparbeidet banetrase som så har blitt forkastet.

Jeg mener at det er riktig å ha vurdert ulike alternativer for bruk av traséen. Både veibredden og standarden, sammen med arronderingen rundt veilegemet, forteller at dette ikke er en veldig gammel vei. Den er heller ikke en gårdsvei fra 1700-tallet.

Videre mener jeg at det er usannsynlig at veien har vært del av en oldtidsvei på østsiden av Lågen. Denne påstanden er vurdert ut fra veistandard. Hadde det vært en vei her på 800-900-tallet, ville den temmelig sikkert ha blitt holdt i bruk fram til 1600-tallet da byen fikk behov for en veiløsning sydover.

En gammel vei trasé, ca. 200 m nord for Gomsrud terrasse 63. Sett mot syd (Foto privat 2016)

Bilde for å visualisere høyden over E134. Et kjøretøy er synlig.

Nærliggende tuft (også merket av på løkkekartet over Tislegård)

NIBO/Basisdata/terrengmodell

Rød markering viser omtrentlig posisjon for stedet bildene er tatt.